

Vietnamese
Mental Health Services

Serving the mental health needs & promoting wellbeing of people from Vietnam

Hội Tâm Thần Việt Nam

越南心理保健服務

Bệnh Lây Truyền Qua đường Tình Dục

Sexually Transmitted Diseases

Giang mai thời kỳ II

Bác sĩ Nguyễn Xuân Cẩm biên soạn

Lời xin phép trước
Advanced permission Request

Kính gửi Quý Báo, Tạp chí, Tác giả cùng những công trình nghiên cứu Việt Anh Pháp và Hoa ngữ có bài được trích đăng. Chúng tôi mạn phép trích đăng hoặc dịch những bài có giá trị y tế cao nhằm phục vụ đồng hương Việt nam tại VQA trong chiều hướng thông tin giáo dục và quảng bá tin tức không vụ lợi.

We would like to ask in advance permission of Newspapers, magazines and researchers that have valuable articles or studies published in this booklet. Our aim is to serve the Vietnamese Communities in the UK in terms of publicity, health education, and dissemination of information without making profits.

Bệnh lây truyền qua đường tình dục hiện nay đang lan tràn khắp thế giới, dưới đây là vài con số và dữ kiện :

- Hàng chục triệu người bị nhiễm siêu khuẩn HIV gây ra bệnh Aids, hàng triệu mang trong cơ thể (carrier) siêu khuẩn Hepatitis B và C.
- Nhiễm khuẩn Chlamydia đang có đà gia tăng nhất là ở giới phụ nữ, và hiện chiếm hàng đầu tại VQ Anh về bệnh tình dục.
- Giang mai sau một thời gian giảm xuống, nay có đà đi lên, tăng 10 lần hơn từ năm 1995.

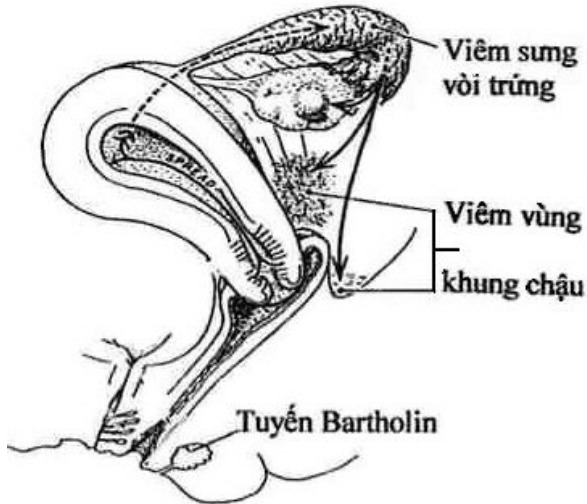
Nguyên nhân chính là sự tiếp cận tình dục bừa bãi, không chịu dùng phương tiện bảo vệ an toàn, nợ 'Vu son' phải trả đôi khi quá đắt, chẳng những về sinh mạng bản thân mà còn di hại đến vợ con nữa. Cho nên, ai đó có tính gió trăng, nhiều tinh thần 'trả thù dân tộc' khi du lịch đến xứ người, hoặc thích tìm của lạ nơi quê nhà, cần phải hết sức đề cao cảnh giác về mối nguy hại này. Xin nêu ra dưới đây một số bệnh về tình dục.

Nhiễm Chlamydia

Do khuẩn *Chlamydia trachomatis* gây ra, thời gian ủ bệnh là từ 2-3 tuần. 50% đàn ông và 70% phụ nữ không có triệu chứng nào cả, nếu có là dịch tiết ra ở dương vật hay âm đạo, đái nóng và buốt, đàn bà bị đau khi giao cấu, ra máu giữa hai lần kinh nguyệt.

Không được chữa trị tốt, các biến chứng có thể xảy ra là :

- đối với nam giới : viêm tinh hoàn và mào tinh hoàn (epididymo-orchitis), một số trường hợp đưa đến vô sinh (infertility).

Hậu quả của nhiễm Chlamydia và lậu mũ

- về phần phụ nữ là viêm vòi trứng, vòi bị tắc trít gây vô sinh hoặc nếu có thụ thai thì bào thai mắc kẹt ở đây (ectopic pregnancy), phát triển rồi vỡ ra và chảy máu xối xả, rất nguy hiểm cho tính mạng nếu không được can thiệp kịp thời ; viêm vùng khung chậu (pelvic inflammatory disease, PID) làm đau trần bụng dưới, đau lưng, dịch tiết từ âm đạo có mùi hôi.

Hiện nay, việc lấy nước tiểu để định bệnh tương đối dễ dàng và nhanh chóng, chỉ vài phút sau là biết được. Chữa trị đem lại kết quả rất tốt cho bệnh nhân với các

kháng sinh như *Azithromycin*, *Doxycycline*, *Amoxicillin*, *Erythromycin*. Điều cần là cả người hôn phối cũng phải được chữa trị, và sau 4 tuần phải thử nghiệm lại xem khuẩn đã bị tiêu diệt hoàn toàn chưa.

Lậu mủ (gonorrhoea)

Đứng hàng thứ nhì về bệnh tình dục tại VQ Anh, tác nhân là khuẩn *Neisseria gonorrhoea*.

2-10 ngày sau khi bị lây, ở đàn ông mủ trắng chảy ra từ niệu đạo, đái rát, còn phụ nữ thì 60% không có triệu chứng, nếu có là dịch tiết ra ở âm đạo kèm theo đái nóng và buốt. Trường hợp giao cấu qua đường hậu môn có thể gây viêm trực tràng, còn khẩu giao là viêm họng. Phụ nữ có thai mắc bệnh, đứa bé khi sinh ra dễ bị đau mắt có mủ.

Biến chứng gồm có :

- đàn ông : viêm tuyến tiền liệt (prostatitis), viêm tinh hoàn và mào tinh hoàn, sẹo trít niệu đạo sau đó phải mổ thông lại.
- đàn bà : sung vòi trứng, vòi bị trít gây vô sinh hoặc có thai ngoài tử cung, viêm vùng khung chậu, tuyến Bartholin gần lỗ âm đạo sưng mủ.

Một vài trường hợp khuẩn *N. gonorrhoea* xâm nhập vào máu, gây viêm sung khớp và nội mạc tim, nay hầu như không còn nữa nhờ vào sự chữa trị với kháng sinh như *Penicillin*, *Cefotaxin*, *Ciprofloxacin*.

Bệnh Herpes ở bộ phận sinh dục (genital herpes)

Do siêu khuẩn *Herpes simplex virus loại 2* (HSV-2), nhưng HSV-1 - thường gây lở mồm - cũng có thể tác hại ở bộ phận sinh dục.

4-7 ngày sau khi bị nhiễm, triệu chứng đầu tiên là ngứa và rát, rồi những mụn nước nhỏ rất đau mọc ở dương vật / âm hộ, âm đạo và cổ tử cung, hoặc xung quanh hậu môn đối với cả hai phái. Sau đó, các mụn này vỡ ra rồi lành lại thành sẹo.

Bệnh herpes hay tái đi tái lại, nhưng không có nguy cơ về ung thư cổ tử cung, trái với trước kia đã tin là vậy. Cho đến nay, chưa có thuốc trị dứt căn, *Acyclovir* chỉ cắt ngắn thời gian bệnh cùng làm giảm bớt các triệu chứng.

Bệnh mụn cơm (mụn cóc) ở bộ phận sinh dục (genital warts)

Do siêu khuẩn *Human papilloma virus (HPV)* gây ra, mụn cơm mọc ở đầu dương vật / âm hộ, âm đạo, cổ tử cung. Các mụn này sẽ tự rụng đi sau nhiều tháng, nhưng để vậy sẽ ảnh hưởng đến tâm lý không ít. Một số trường hợp phụ nữ bị nhiễm HPV-16 có thể bị nguy cơ ung thư cổ tử cung, nên cần được thường xuyên theo dõi.

Chữa trị gồm đốt, hủy bằng hơi lạnh, tia laser, mổ cắt bỏ, dùng hóa chất như Podophyllum resin, Trichloroacetic acid chấm vào mụn cơm.

Loét mềm, ha cam mềm (chancroid)

Bệnh có nhiều ở các xứ Đông Nam Á, tác nhân là khuẩn *Haemophilus ducreyi*

3-7 ngày sau khi bị nhiễm, mụn nước nhỏ rất đau mọc ở bộ phận sinh dục, sau đó thành vết loét mềm (trái với giang mai là loét cứng), hạch bẹn sưng mủ rồi vỡ ra ngoài da qua nhiều lỗ rò.

Chữa trị với kháng sinh *Celtriaxone* hoặc *Erythromycin* tiêm 6 giờ một lần trong 7 ngày. Sau đó phải theo dõi trong vòng 3 tháng để bảo đảm là bệnh đã hoàn toàn khỏi.

Viêm hạch bạch huyết hoa liễu (lymphogranuloma venereum)

Bệnh ít có ở các xứ Tây Phương, nhưng nhiều ở Đông Nam Á, Nam Mỹ và vùng Caribê, tác nhân là khuẩn *Chlamydia trachomatis*.

3-12 ngày sau khi bị nhiễm, mụn nước không đau nổi ở dương vật / âm đạo, loét ra rồi lành lại, đôi khi bệnh nhân không để ý đến. Đồng thời, khuẩn tấn công các hạch ở bẹn làm sưng mủ và vỡ ra, tình trạng đôi khi tái diễn lại. Các triệu chứng khác là sốt, khó chịu trong người, đau lưng đau khớp, trực tràng nếu bị nhiễm có thể hẹp trít lại.

Chữa trị sớm với kháng sinh *Doxycycline*, *Erythromycin*, *Tetracycline* đem lại kết quả tốt.

Giang mai (syphilis)

Khuẩn xoắn *Treponema pallidum* gây giang mai xâm nhập vào cơ thể xuyên qua lớp màng mỏng của dương vật, âm đạo, hậu môn, mồm, và qua da. Chỉ vài tiếng đồng hồ sau là khuẩn đã có mặt trong máu, gây tác hại cho bệnh nhân và cả bào thai nếu bà mẹ chẳng may nhiễm bệnh, đưa đến hư thai, sinh con chết non, con đẻ ra với một số tật nguyên.

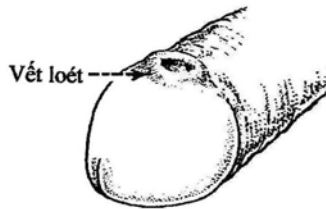

Giang mai bẩm sinh

Triệu chứng xảy ra khoảng từ 1-13 tuần sau khi bị lây, trung bình là 3-4 tuần, và tiến hành qua nhiều giai đoạn :

- Giai đoạn 1 (primary stage)

Bắt đầu là một vết loét không đau ở dương vật, âm hộ, âm đạo, môi, lưỡi, hậu môn (đối với người đồng tính luyến ái), kèm theo hạch nổi ở vùng quanh đấy. Vết loét sẽ lành lại trong vòng từ 3-12 tuần.

- Giai đoạn 2 (secondary stage)

Xảy ra từ 6-12 tuần sau khi bị nhiễm bệnh : ban đỏ nổi ở khắp thân hình, bàn tay và bàn chân ; loét trong

mô mềm ; viêm mắt, thận và màng não ; hạch nổi ở nhiều nơi ; rụng tóc từng mảng ; đau xương đau khớp, kém ăn chóng mệt.

Hai giai đoạn 1 và 2 dễ lây cho người khác.

- Giai đoạn âm ỉ (latent stage)

Trong giai đoạn này không có triệu chứng nào xảy ra, có thể kéo dài vài năm đến hàng chục năm, hoặc suốt cuộc đời còn lại của bệnh nhân.

- Giai đoạn 3 (tertiary stage)

Các biến chứng của giang mai gây ra rất trầm trọng :

- Tim mạch : 10-25 năm sau khi bị nhiễm, các tổn hại ở động mạch chủ như phình động mạch (aortic aneurysm), hở van (aortic incompetency), đưa đến suy tim và chết.
- Thần kinh : khoảng 5% bệnh nhân mắc phải, gồm viêm màng não, tổn hại não và tủy sống, gây liệt, động kinh, đau nhức chân như có ai đâm vào, trí óc lẫn lộn, nói ngọng v.v.

Việc chữa trị dùng *Penicillin/Doxycycline* đem lại kết quả tốt ở giai đoạn 1, 2 và âm ỉ. Sang giai đoạn 3, các hư tổn tim mạch và thần kinh làm cho tiên liệu bệnh xấu đi nhiều.

Hội chứng suy thoái hệ thống miễn nhiễm mắc phải (Aids)

Do siêu khuẩn HIV gây ra và lan truyền qua đường tình dục và đường máu (sang máu, xăm mình, châm cứu, dùng chung kim tiêm để chích ma túy).

Thời gian ủ bệnh lâu mau tùy vào sức đề kháng của cơ thể chống lại HIV. Khi bệnh đã xảy ra, sức khoẻ sa sút đi nhiều, hay tiêu chảy, dễ bị khuẩn và siêu khuẩn khác tấn công, ung thư da (Kaposi sarcoma).

Aids hiện chưa chữa khỏi được, các thuốc đang sử dụng là để kéo dài sự đề kháng của cơ thể.

Bệnh viêm gan B và C

Bệnh có nhiều tại Đông Nam Á, do siêu khuẩn *Hepatitis B* và *C* gây ra, lây truyền qua đường máu và tình dục, những ai mang mầm bệnh (carrier) đều có thể lây cho người khác. Một số ít bệnh nhân bị suy gan, chai và ung thư gan.

*

Nhiều bệnh lây truyền qua đường tình dục hiện nay có thể trị dứt khỏi. Nhưng tốt hơn hết là cố tránh không mắc phải, biết diệt dục không thềm ‘hoa thơm cỏ lạ’ khi đi du lịch xứ người hoặc về quê nhà, có chăng thì nên dùng các phương tiện bảo vệ an toàn, vạn nhất có lỡ ‘lâm nạn’ thì mau mau tìm thầy tìm thuốc, gặp ngay bác sĩ GP hoặc đến các phòng khám Genitourinary

Medicine/Centre for Sexual Health, ở đây khám khỏi mất tiền, không cần giấy giới thiệu của bác sĩ, địa chỉ có thể truy cập ở Local Telephone Directory/website Health Education Authority.

Tài liệu tham khảo

- *Complete Women's Health, Royal College of Obstetricians and Gynaecologists, 2000.*
- *The Family guide to health problems, Rogers Media Publishing, Canada, 2001.*
- *Các tài liệu y khoa đăng ở các báo hàng ngày tại VQ Anh, 2003 và 2004.*

This Booklet is published with the support of:

Department of Health

Big Lottery Fund

South London & Maudsley NHS Trust

Lambeth Southwark Lewisham NHS

Serving the mental health needs & promoting wellbeing of people from Vietnam

Hội Tâm Thần Việt Nam **越南心理保健服務**

25 Fair Street, London SE1 2XF

Phone: 020 7234 0601 Fax 020 7407 7500

Email: info@vmhs.org.uk Website: www.vmhs.org.uk

Charity Registration No. 1001991 — Company Registration No. 2572955